



Kunnskapsdepartementet - KD

Postboks 8119 Dep  
0032 OSLO

Vår referanse: 23/03956-3

Arkivkode: ---

Saksbehandler: Tore Vabø

Deres referanse:

Dato: 20.10.2023

## Innspill til regjeringens strategi for økt FoU i næringslivet

Regjeringen utarbeider en strategi for å øke forskning og utvikling i næringslivet og har bedt om innspill fra næringsliv og forskningsaktører. Fylkeskommunene vil også gjerne gi innspill for å belyse vår erfaring og rolle som samfunnsutvikler og tilrettelegger for økt FoU i næringslivet i hele i landet.

### Fylkeskommunen er tett på bedriftene i hele landet

Samfunnet blir stadig mer kunnskapsbasert og trenger utdanning og forskning som imøtekommer kunnskapsbehovene. Fylkeskommunen har ansvar for samfunnsutvikling og tilrettelegging for verdiskaping i eget fylke. For å oppnå nasjonale ambisjoner om økt forskning i næringslivet, må forsknings- og innovasjonspolitikken ta utgangspunkt i regionale utfordringer, muligheter og fortrinn. Det er i regionene og i de tilhørende innovasjonssystemene kunnskapen og forutsetningen for å iverksette utvikling og samspill finnes.

### Fylkeskommunene bidrar til økt FoU i næringslivet

Regionale ordninger som støtter opp under næringslivets forskningsdrevne innovasjonsarbeid, er viktig for et bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv. Fylkeskommunene må ha egnede verktøy til å utøve samfunnsutviklerrollen og dermed forsterke de regionale systemene for innovasjon og FoU. Mobilisering og finansiering av forskningsprosjekter gjennom de forskningsrettede virkemidlene FORREGION og Regionale forskningsfond (RFF), er velutviklede og gode verktøy i denne forbindelse. De er særlig egnet i tidlige faser av FoU-prosesser i små og mellomstore bedrifter.

En ekstern evaluering<sup>1,2,3</sup> viser at RFF:

- Er tett på regionens næringsliv og forskningsinstitusjoner, og sørger for god støtte i prosjektutvikling, søknadsprosess og gjennomføring av FoU-prosjekter
- Mobiliserer bedrifter både med og uten forskningserfaring til regionale, nasjonale og internasjonale FoU-prosjekter
- Kompletterer og forsterker de nasjonale virkemidlene for FoU

<sup>1</sup> NIFU rapport 45-2013 *Sluttrapport for følgeevaluering av Regionale forskningsfond. Regionale forskningsfond -ny infrastruktur for regional forskningsforvaltning* <https://www.regionaleforskningsfond.no/contentassets/78b899421b1e40bdaaf1fb3ea35a0fb5/nifu-rapport-45-2013-rff-folgeevaluering.pdf>

<sup>2</sup> Oxford Research 2021/8 *Effektstudiet av regionale forskningsfond; RFF Hovedstaden og RFF Oslofjordfondet* [https://www.egionaleforskningsfond.no/siteassets/rff-oslofjord/rapport-regionale-forskningsfond\\_endelig.pdf](https://www.egionaleforskningsfond.no/siteassets/rff-oslofjord/rapport-regionale-forskningsfond_endelig.pdf)

<sup>3</sup> Samfunnsøkonomisk analyse Rapport 56-2017 *Evaluering av Regionale forskningsfond RFF Midt-Norge* ved Rolf Røtnes

- Imøtekommer næringslivets behov og er utløsende for innovasjon

I tillegg er RFF verdsatt som et sentralt verktøy for regional utvikling ved å:

- Bygge opp under nasjonale satsningsområder som skal møte store samfunnsutfordringer (missions)
- Styrke det nasjonale forskningssystemet gjennom brede kontaktflater mot regionale aktører i nærings- og forskningsspørsmål
- Koble næringsliv, offentlig sektor og forsknings- og innovasjonsmiljøer tettere sammen
- Bidra til å øke hastigheten på grønn omstilling og tilpasning til nye markeder

### **Innovative offentlige anskaffelser initierer forskningsdrevet innovasjon**

Innovative offentlige innkjøp bør anvendes aktivt av offentlig sektor som pådriver for forskningsdrevet innovasjon. Offentlig sektor, og herunder fylkeskommunen, er viktig ved å:

- Fremstå som en aktiv samarbeidspartner og krevende kunde i utvikling av nye løsninger i bedriftsinitierte forskningsprosjekter
- Bruk innovative offentlige anskaffelser som setter krav til utvikling av nye og bedre løsninger

### **Hva muliggjør/begrenser næringslivets investering i FoU i Norge?**

Fylkeskommunenes erfaringer mht. hva som fremmer næringslivets investering i FoU er at:

- Det gir bedriftene ny kunnskap, bedre løsninger og styrket konkurransevne
- Virkemiddelapparatet gir risikoavlastning gjennom relevante støtteordninger
- Næringsklynger og -nettverk fremmer FoU-samarbeid innenfor og på tvers av verdikjeder og industrielle symbioser
- Økt FoU-kompetanse blant bedriftenes ansatte øker evnen til å ta i bruk FoU
- Robuste fagmiljøer nær bedriftene som driver anvendt forskning og relevante utdanninger
- Det er bedriftene står i front og er ansvarlige i anvendte FoU-prosjekter
- Det utvikles nasjonale og internasjonale nettverk med tilgang på flere virkemidler (f.eks. Horisont Europa), mer kompetanse og nye markedsmuligheter.

Fylkeskommunenes erfaringer mht. hva som hemmer næringslivets investering i FoU er:

- Lang vei frem til realisering og kommersialisering av FoU-resultat gir usikkerhet og vegring for å ta i bruk FoU
- Lang søknadsbehandling i virkemiddelapparatet imøtekommer ikke det konkurranseutsatte næringslivets behov for rask omstilling
- Begrenset med virkemidler i det regionale virkemiddelapparatet hemmer innovasjonstakten
- UoH-sektoren og forskningsinstitusjoner leverer ikke i stor nok grad kompetanse og forskning som næringslivet trenger
- Næringslivet og forskningsmiljøene har ofte ulike ambisjoner og forventninger i FoU-prosjekt
- Regelverk og ordninger er ofte innrettet mot lineære og ikke-sirkulære prosesser

### **Hvordan treffer dagens rammebetingelser og virkemidler ambisjonen om å øke FoU i næringslivet?**

- Rammevilkår og virkemidler er i utgangspunktet godt rigget for iverksetting av forskningsbasert innovasjon i næringslivet, men det er nødvendig med økt innsats og flere midler som avlaster risiko.

- Samhandling og koordinering av virkemiddelapparatet fungerer bra på regionalt nivå, men synes i mindre grad å være like samkjørt sentralt.
- Regionale virkemidler gir gode resultater, men er allikevel kraftig redusert de siste årene og RFF er foreslått avviklet i 2024. Dermed forsvinner evnen til å mobilisere regionalt næringsliv til forskning
- Forskningsrådets regionale tilstedeværelse er redusert til et minimum og svekker dialogen med bedriftene ytterligere.
- Utlysningene av bedriftsrettede innovasjonsprosjekter (IPN) i Forskningsrådet blir færre, nåløyet trangere og saksbehandlingstiden lengre.
- Støtte til demonstrasjon og pilotering av ny teknologi og løsninger er ofte avgjørende, men vanskelig å oppnå. Næringsrettet forskning med høyere TRL-nivå nærmere kommersialiseringsfasen, kan med fordel styrkes.

### **Hvilket behov for kompetanse har næringslivet for å øke strategisk bruk av forskning og utvikling? Og hva slags kompetanse trenger forskere for å styrke samarbeidet med næringslivet?**

Næringsliv:

- Økt forskningskompetanse: Næringslivet har behov for økt FoU-kompetanse hos egne ansatte for bedre å forstå nytten av og behov for å investere tid og midler i forskning. Styrking av nærings Ph.d. ordningen vil gi mer relevant FoU-kompetanse i bedriftene.
- Robuste fagmiljø for anvendt forskning og relevant utdanning nær der behovene er, og forutsetningene er til stede, må dyrkes
- Koble bedrifter og forskere: Utvikling og bruk av kunnskap skjer ved å koble forskerne tettere til bedrifter og i bedriftsklynger. Deling av kunnskap mellom forskningsinstitusjonene og næringslivet er en suksessfaktor.

Forskere:

- Økt næringslivskompetanse: Forsknings- og utdanningsmiljøene trenger mer kunnskap om næringslivet for å bli relevante og gi merverdi
- Forskningsmiljø trenger økt markedsforståelse og innsikt i bedriftene sin hverdag hvor verdiskapning og inntjening er helt avgjørende

### **Avsluttende kommentarer**

De store selskapene har et ansvar for FoU-innsatsen i næringslivet. Men de er helt avhengig av den betydelige underskogen av leverandører. Norge består i hovedsak av små og mellomstore bedrifter som ofte inngår i verdikjeder med bedrifter av ulik størrelse. I motsetning til de fleste store selskapene, er underleverandørene spredt over hele landet. De inngår i regionale innovasjonssystem, som utvikler nye kunnskapsbaserte løsninger for verdikjeder i lokale, nasjonale og internasjonale markeder.

Mange bedrifter vegrer seg for å starte FoU-prosjekter og usikkerheten forbundet med det. Derfor trengs aktører som kan veilede og finansiere i alle faser av FoU-forløp. Fylkeskommunene og Regionale forskningsfond har en avgjørende rolle i dette arbeidet. Strategien for mer FoU i næringslivet må anerkjenne samspillet mellom ulike kategorier av næringsaktører og tilpasse innretningen av virkemidler i tråd med dette. Avvikling av RFF vil gi mindre forskning i næringslivet og føre til at forskningsinnsatsen

konsentreres til de største bedriftene og forskningsmiljøene. Mål om at næringslivets investering i FoU utgjør 2 prosent av BNP lar seg ikke realisere ved kutt i virkemidlene.

Vi håper at våre innspill kommer til nytte i arbeidet med strategien for økt FoU i næringslivet.

Med hilsen

Tron Bamrud

Leder Fylkeskommunekollegiet

*Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur*

Mottakere:

Kommunal- og distriktsdepartementet

Nærings- og fiskeridepartementet - NFD

Kunnskapsdepartementet - KD